

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“ Miercurea, „Cassa de păstrare“ Seliște, „Chioreana“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economul“, „Făgețana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Hațegana“, „Hondoleana“, „Hunedoara“, „Julia“, „Lipovana“, „Lugoșana“, „Luceafărul“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“, „Patria“, „Plugarul“, „Racoșana“, „Sătmăreana“, „Sebeșana“, „Selăgeana“, „Sentinela“, „Silvania“, „Someșana“, „Steaua“, „Timișana“, „Ulpiana“, „Victoria“, „Vlădeasa“ și „Zlătneana“.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 27 Aprilie 1901.

Nr. 16.

Problemele Reformei Băncilor.

— Publicitatea. —

Toate instituțiunile de credit, cari administrează nu numai averea lor proprie ci și capital străin, — se bazează pe încrederea publicului lor. Însași etimologia cuvântului *Credit* (dela lat. *creditum* = încredințat), nu indică alta, decât autorisarea de a întrebunța bunuri străine, acordată pe baza încrederii: că cel autorisat se va achita de îndatoririle ce rezultă din această autorisare.

De aici urmează, că o instituțiune de credit se va desvolta în aceeași măsură, în care se desvoltă încrederea publicului în conducerea ei, și că prin urmare o administrațiune rațională va trebui să caute să întărească această încredere.

Precum în viața particulară, tot astfel și în cea economică, baza încrederii, din care această se nasce, desvoltă și întărește, este *sinceritatea*; și precum particularul va putea conta cu atât mai mult la concursul durabil și neschimbat al semenilor sei, cu cât ținuta și activitatea lui va fi mai francă și deschisă, tot astfel și o întreprindere economică se va bucura de spriginul neîntrerupt al publicului ei cu atât mai mult, cu cât stările și conducerea ei vor fi mai puțin ascunse și tănuite.

Din acestea rezultă, că *publicitatea* în administrațiunea de bancă nu este numai un mijloc de control al acționarilor asupra activității conducătorilor întreprinderii, ci totodată și un izvor de forțe pentru desvoltarea și întărirea acesteia, prin care ea își alimentează puterea de viață din resursele vaste ale publicului mare.

Aceste adevăruri însă la noi în general sunt prea puțin apretiate, și dispozițiunile legii, cari impun instituțiunilor de credit o anumită publicitate, încât ordonează în mod

obligator publicarea bilanțurilor și rapoartelor anuale, — sunt considerate mai mult numai ca o vexațiune fiscală pentru asigurarea integrității impozitelor publice. Din această cauză în cele mai multe locuri prevalează nisința, de a reduce publicațiunile asupra activității băncilor la strictul necesar, impus prin lege, iar în celelalte se variază — în mod aici cu totul deplasat — cunoscutul proverb, că precum la femei astfel și la bănci, renumele lor va fi cu atât mai bun, cu cât mai puțin se va vorbi de dinsele.

După firma noastră convingere, acest punct de vedere este cu totul greșit. Căci în afacerile unei bănci nu sunt angajate numai interesele *particulare* ale conducătorilor ei, ci interesele unor cercuri cu mult mai largi, căror nu li-se poate discuta dreptul de control și chiar și de inriuire directă asupra afacerilor ce se realizează așa dicând în contul lor. Și după-ce băncile în activitatea lor contează la conlucrarea publicului mare, este evident că trebuie să se și supună controlului acestuia. În deosebi însă trebuie să fie asigurată posibilitatea acestui control în două direcțiuni, anume: acționarilor și deponenților.

Ce privește în primul rând pe *acționarii* institutului, față de aceștia publicitatea până la un grad oare-care este asigurată prin dispozițiunile legii referitoare la „darea de seamă publică“, anume prin îndatorirea direcțiunilor la publicarea bilanțului și a rapoartelor anuale. Însă și această publicitate, în modul în care se practică astăzi, e de valoare cel mult academică. Fiind dată împrejurarea, că numai o neînsemnată parte a acționarilor poate participa an de an în persoană la adunările generale, totul ce acționarii preste tot pot afla despre activitatea băncilor, se reduce la bilanțul publicat între inserțiunile vre-uneia dintre cele vr'o 20 foi

rom. din țeară (încât posedând acțiuni dela mai multe bănci, ar trebui să cheltuiască pentru abonamente mai mult decât fac dividendele, spre a se pute informa pe această cale), sau trimis lor *după* adunare, adecă post festa, adese-ori fără de un raport al direcțiunii și fără ori-ce alte informațiuni, încât în general luat, nu prea poate înțelege din el alta decât pozițiunea „profit net”. — Dacă, și în ce ramuri, s’au manifestat schimbări, și cari cause le au produs pe aceste, — toate aceste chestiuni de interes vital și tăietoare de-a dreptul în punga acționarilor, rămân pentru dinșii adeverate enigme.

Din această cauză contactul dintre acționarii și conducătorii institutelor pierde tot mai mult din intimitatea lui; interesul pentru dezvoltarea reală și sănătoasă a institutelor dă tot mai mult loc indiferentismului, și aceste stări, în mod fatal trebuie să ducă la ivirea unui curent deosebit de acela care a creat instituțiunea, la validitatea intereselor conducătorilor ei în contul intereselor acționarilor și ale publicului mare.

Asemenea stări, cari în urma slăbiciunilor omenesci se dezvoltă, după cum am șis deja: *în mod fatal*, pretutindenea unde dispăre contactul dintre Domn și servitor, — numai la consolidarea organizațiunii noastre financiare nu vor pute duce.

Această situațiune de fel nu se alterează prin faptul, că acționarii își au organul lor propriu de control în comitetul de supraveghiare, pentru care toate afacerile și registrele institutului sunt publice. Căci toți câți cunosc din praxă afacerile și organizațiunea de bancă, după cum există astăzi în țeara întreagă, vor fi de mult în curat cu aceea, că instituțiunea comitetelor de supraveghiare a dat complet faliment, și în general a decădut la rolul unui organ fără de deosebită importanță reală.

Dar ori-cât de mari sunt aceste inconveniente pentru acționari, ele ni-se vor prezenta încă cu mult mai grave, dacă le vom considera din punctul de vedere al *deponenților*.

Ni-se va obiecționa, poate, că față de deponenți băncile nu au altă îndatorire, decât a le restitui la cerere depozitele lor și a le plăti interesele convenite. — Fără a intra în aprețierea temeiniciei acestei obiecțiuni, vom răspunde, că ori-care ar fi *îndatoririle* băncilor față cu deponenții, nu se va pute nega, că zace în *interesul lor propriu*, să întărească încrederea deponenților în conducerea institutului, și să le ofere prin espunerea sinceră și accesibilă a stării lor, o nouă

garanție a siguranței depozitelor ce li-au fost încredințate.

Acest adevăr este și a fost în totdeauna în general recunoscut, și în vederea lui cercurile interesate au făcut diferite încercări, de a asigura deponenților o înriurire directă asupra conducerii băncilor. Va fi destul dacă vom remarca în această privință numai faptul, că s’au găsit institute, cari au acordat deponenților, în anumite condițiuni, chiar și dreptul de vot în adunarea generală și parte din profitul net. Asemenea măsuri însă au fost împreunate cu prea multe greutăți și inconveniente, și apoi s’au dovedit și de prisos. Căci s’a recunoscut tot mai mult, că cel mai sigur și convenabil mijloc de control al deponenților asupra mersului afacerilor institutului, este *publicitatea*.

Având deponenții posibilitatea de a urmări în publicațiunile periodice ale institutelor, lucrarea și dezvoltarea acestora, și având astfel ocaziunea a se convinge, că capitalul lor este bine administrat, îl vor lăsa în mâinile băncilor și îl vor spori, iar în cas contrar vor usa de dreptul lor de a-l retrage.

Pentru a-și asigura acest mod de control și libertatea acțiunii în interesul siguranței capitalului lor, deponenții pot formula cu tot dreptul pretențiunea, ca să li se deo posibilitatea de a urmări activitatea institutului, și unde această posibilitate nu li-se dă, își vor impune — prea natural — rezerva cuvenită, așezându-și capitalul acolo unde vor fi satisfăcuți prin o publicitate mai mare.

Importanța acestor considerațiuni o vom pute apreția pe deplin, dacă vom ține cont de împrejurarea, că s. ex. la băncile noastre depozitele represintă suma de K 34.953,341.01, adecă aproape de patru-ori atâta cât face capitalul social vărsat de acționari (K 9.631,566.86). Deponenții sunt prin urmare factorul principal în viața băncilor, și întărirea încrederii lor prin satisfacerea tuturor pretențiunilor lor echitabile, este pentru institutele noastre de credit o chestiune de interes vital.

Mai accentuând în fine împrejurarea, că sub același punct de vedere ca deponenții cad în privința arătată și *ceilalți creditori* ai băncilor, cari le acordă credite de reescompt, contcurent, etc., credem că am remarcat în destul importanța unei cât mai întinse publicități în afacerile băncilor.

Să vedem acum considerațiunile din cari băncile în multe locuri urmăresc o tendință contrară și se mărginesc în privința publicității la strictul necesar impus prin lege.

Mai adese, și mai cu seamă la institute mici, se invocă considerațiuni de economie.

După ce însă cheltuielile împreunate cu editarea publicațiilor de sub întrebare, chiar și în sumă maximală, arare-ori ating o cifră fie cât de puțin însemnată, credem că în această privință economiile ar fi prea deplăstate, și prin urmare nu putem recunoaște temeinicia unor asemenea obiecțiuni nici la cele mai mici institute.

Tot atât de puțin justificată este tendința urmărită în unele locuri, de a prezenta stările institutului în lumină mai favorabilă decum sunt în realitate. Un asemenea procedeu nu numai că ar fi lipsit de soliditatea ce necondiționat trebuie să o pretindem dela băncile noastre. dar nici nu-și va pute ajunge scopul. Căci dacă s. ex. un institut pentru a masca faptul: că a usat de credit exagerat, nu arată reescomptul, ci îl detrage numai din starea escomptului, creditorii lui vor deduce din însuși faptul acestei tănuiri consecuențe mai grave decât din împrejurarea, că banca de sub întrebare la un moment dat s'a folosit de un credit de reescompt ce trece peste limitele impuse prin averea ei proprie. Tot astfel tănuirea mărimii remanențelor prin compensațiuni între interesele restante și anticipate sau cumularea lor sub „Diverse conturi debitoare“, va da ansă la presupuneri mai nefavorabile decum este însași realitatea. Astfel cel mai mic semn al lipsei de sinceritate, va pute păgubi numai, dar nici când nu va întări încrederea în conducerea unei bănci. —

În cele de pân' aci credem că problema ce ne preocupă a fost pe deplin clarificată. Urmează acum să tragem consecuențele din cele expuse și să arătăm căile și mijloacele prin cari s'ar pute stabili și asigura un contact cât mai intim între organele conducătoare ale băncilor noastre deoparte, și între mandanții lor și clientela creditoare de altă parte.

Atât în scopul de a desvolta și nutri interesul acționarilor pentru mersul afacerilor diferitelor institute, cât și spre a întări încrederea publicului mare, din care se recrutează deponenții, băncile noastre credem că ar trebui să dea lucrării lor o cât mai întinsă publicitate atât prin espunerea francă în bilanț a tuturor stărilor lor, cât și prin rapoarte anuale cât mai detaiate, cari să arate în mod comparativ desvoltarea și schimbările diferitelor ramuri de afaceri, explicând și comentând toate pozițiunile conturilor de încheiere și arătând bazele, pe cari aceste au fost stabilite. Atât bilanțurile cât și rapoartele anuale să se publice apoi — independent de o eventuală publicare în edițiuni separate ori

în foile locale sau cele indicate prin statute, — inomis înaintea adunărilor generale în un organ publicistic central al băncilor, din care publicul mare să se poată orienta pe deplin asupra întreg mersului lucrării economice financiare a diferitelor noastre instituțiuni.

Având băncile românesce un asemenea organ, n'au decât să se folosească de el pentru a contribui și pe această cale la întărirea încrederii publicului mare și la consolidarea creditului lor.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 25 Aprilie 1901.

⊙ Factorii, cari înfruesc asupra vieții noastre economice, și de cari trebuie să țină cont și bursa, se înmulțesc pe și ce merge; cercul lor devine tot mai estins și mai vast, așa că dela un bun financier, care vrea să judece situațiunea viitoare economică cu oarecare siguranță, se cere să scie din ce în ce mai multe, să observe și să fie neconținut în curent cu toate momentele de importanță internațională și locală, ce pot influența asupra mersului economic și financiar.

Principalele momente, cari de present și în viitorul apropiat pot avea un efect bun sau rău și asupra piețelor noastre, sunt: Situațiunea financiară a Britaniei în urma războiului din Transvaal, precum și desvoltarea situațiunii economice și financiare în Statele unite americane, de care depinde deja și situațiunea piețelor noastre, precum și a celorlalte piețe continentale.

Ministrul de finanțe al Marelui Britanii a înaintat parlamentului o parte a expensarului de spese avute în războiul cu Burii. — Până acuma Hicks-Beach și Chamberlain au coperit deficitul crescând prin procurarea de bani cu Bonds-uri de scurtă scădintă; acuma însă totalul acestor datorii plus interesele se vor introduce în buget. Din cele expuse în 19 ale curentei din partea ministrului de finanțe reese, că campania sudafricană din punct de vedere financiar a fost cea mai costisitoare și nefericită întreprindere a timpului mai recent, și că cheltuielile „Imperiului“ au crescut la o sumă atât de enormă, încât poate servi de învățătură nu numai Angliei, ci și celorlalte State. Înainte de începerea războiului datoriile Angliei atingeau cifra de 627 milioane, la care, dacă mai adăugăm suma împrumutului nou, aceste datorii vor reprezenta deja suma de 748 milioane Puncti, fără ca socotelile să fie deplin balansate, fiindcă se vor recere încă cel puțin 80 milioane, și astfel datoria statului va atinge cifra notată prin anii șezezeci. Ceace s'a amortisat deci în decurs de patruzeci ani, s'a spesat din nou în doi ani; munca unei generații pentru descărcarea purtă-

torilor de impozite, s'a nimicuit printr'un mic războiu purtat contra unei mâni de țărani. Averele Angliei de bunăseamă că este enormă și isvoarele Statului nesecavere, dar două sute milioane de punți sau cinci miliarde franci, pentru un războiu încă nefinit, de bunăseamă că și pentru Anglia va trage ceva în cumpănă. Marginile bugetului au trebuit deja să se mai întindă, ministrul nu s'a mulțămît numai cu urcarea *taxei Income*, ci a propus și urcarea de vămi de natura extremă, împovărând pe de o parte unii articoli de import, iar pe de altă parte alții de export, și acești articoli sunt zăcharul și cărbunii). Un alt moment, ce preocupă parlamentul englezesc, este emisiunea unui împrumut de Console de 60 mil. punți, care va preocupa piețele franceze și americane, cu atât mai vârtos că emisiunea Consolelor se va face cu un curs de tot redus, cu 19% mai scăzut, decât cursul cel mai mare de acum patru ani.

Rolul Americii de nord crește în importanță și pe terenul financiar, fiindcă în circulațiunea internațională de mărfuri dominează deja. — În săptămâna trecută se părea, că situațiunea tirgului monetar european ar fi amenințată de un pericol serios din partea Americii.

Din New-York se anunțaseră oscilațiuni mari în procent, iar Surplus-Reserva Bancii din New-York se redusese în mod simțitor. Incordarea tirgului monetar însă a fost numai trecătoare, fiindcă rezerva Bancii arată deja o creștere. La îmbunătățirea situațiunii a contribuit poate și vinđarea de Bonds-uri din partea tresoreriei pentru amortisirea datoriei de stat. Deși deocamdată se poate zice, că situațiunea s'a mai îmbunătățit, nu este esclusă o calamitate pentru începutul sezonului de toamnă, — timpul de seceriș în statele de vest, — fiindcă în Statele Unite emisiunea de bancnote se face pe baza unui deposit de Bonds-uri, cari reducându-se în urma acestei operațiuni, ar avé de urmare o reducere a circulațiunii de bilete. Asupra centrelor comerciale de est, se va simți în măsură de tot minimală lipsa de bilete, fiind tare dezvoltată circulațiunea de Clearing și de deposite; dar cu atât mai vârtos se va simți aceasta în Statele de vest, cari sunt mai mult avisate la circulațiunea de bancnote. Scumpirea banilor produsese o slăbire a sterling-cursului, care însă în curând s'a recules și acuma diferă numai cu $\frac{1}{4}$ cent de punctul aurului, și astfel se poate spera, că participând America în măsură mai mare la subscrițiunea împrumutului englezesc, se va produce o urcare a acestor devise și va încurge mai mult aur efectiv în Anglia.

Reichsbank-ul german a redus în 23 curent etalonul oficial cu o jumătate procent, și anume discontul la 4%, iar pentru lombardarea de efecte și mărfuri la 5%. Scăderea etalonului s'a motivat prin întărirea rezervelor libere de impozit, cari conform ultimului buletin au atins cifra de 200 milioane Marce, precum și prin căutarea relativ restrînsă a împrumutului de lombard și cambii. La întărirea Statusului Băncii a

mai contribuit sporirea însemnată a depozitelor de Giro, ce stau în strînsă legătură cu subscrițiunea împrumutului german. Acest împrumut va contribui la o consolidare durabilă a rezervei, dacă Statul va folosi în primul loc resursele încurse prin acest împrumut pentru rescumpărarea bonurilor de tresor aflătoare încă în proprietatea Reichsbank-ului. La reducerea etalonului a mai contribuit și constelațiunea favorabilă a cursului de devise germane, permanenta ieftinătate a discontului privat, care astăzi notează $3\frac{1}{4}\%$, precum și facilitatea tirgului monetar din centrele europene.

Asupra finanțelor noastre nu poate avé nici o înrîurire directă nesiguranța situațiunii din Statele Unite, dar bursa din Viena totuși trebuie să țină cont de relațiunile din New-York, fiind cunoscut că multe firme germane, cu cari Viena stă în conexiune, sunt tare angajate în valori americane. Asupra piețelor de efecte europene influințează favorabil și îmbunătățirea tirgului monetar. De când Banca Austro Ungară face escompt în tirg deschis, se ofer bani în abundență cu $3\frac{1}{2}$ procente și prin urmare capitaliștii, cari mai înainte își puteau plasa cu ușurința banii în escomt și lombard cu 4—5%, vor fi nevoiți să'si caute alt mod de plasare. — Cererea obligațiunilor de Stat de 4% este în creștere, deasemenea scrisurile fonciare și prioritățile se bucură de o atențiune mai mare a capitaliștilor. Dacă regimul austriac va fi în stare să dea în circulațiune, încă în decursul lunei viitoare, o parte a împrumutului de investițiune, nu va intimpina greutăți serioase, fiindcă grupul Rotschild (după cum se spune) va prelua emisiunea, și anume 100 milioane coroane din acești titlii i-ar primi în opțiune cu fies 100 milioane coroane, și astfel ar mai fi de plasat ceelealte 200 milioane. Împrumutul de investițiune al căilor ferate de sud se va rezerva pe seama capitaliștilor francezi.

În 14 Aprile noile camere române au votat bugetul pe anul de exercițiu 1901—1902 precum și legile financiare în legătură cu aceste bugete. Cu aceea dată deci România începe noul exercițiu cu un buget echilibrat prin reduceri de personal, reduceri de lefuri și material și cu resurse procurate nu din impozite noi create, ci pe calea sporirii taxelor la unele din contribuțiunile directe actuale, reducându-se astfel bugetul de cheltueli dela 238 la 218 milioane franci, iar bugetul de venituri la o evaluare mai dreaptă. Dela cunoașterea în mod detaliat și precis a programului guvernului și dela votarea Budgetelor pe 1901—1902 cu reduceri de cheltueli de 26 milioane de franci și cu crearea de resurse de alte șase milioane, indecisiunea, care apăsa asupra tirgurilor, a dispărut, încrederea a revenit și activitatea financiară, după mai multe luni de amorțeală, și-a luat sborul, favorisată de un bun curent de exportațiuni, de scăderea scontului la Banca Națională (dela 8 la 7%, iar împrumuturilor contra deposite de efecte dela 9 la 8%) și de bunele dispozițiuni ce manifestă tirgurile streine.

Creditul statului român și creditul privat, după cum se vede din următoarele cifre, s'a îmbunătățit sensibil: Rentele de 5% din 1881—1888, dela 90 cât cotau în Ianuarie, s'au urcat la 92¹/₄—91³/₄ fără cuponul de 1 Aprilie; Renta amortibilă din 1892 și 1893 face 93¹/₄—92¹/₄. La Rentele de 4% se observă o urcare dela 2 până la 3 franci. Atât la Paris cât și la Berlin Rentele române au fost riguros impinse înainte. Fonciarele rurale de 5%, cari în Ianuarie cotau 91·50, fac astăzi 93·50, iar cele de 4% dela 75 (cât cotau în Ianuarie) au avansat până la 80. Fonciarele de 5% București au încheiat cu 84¹/₈ contra 77³/₄ din Ianuarie, iar fonciarele de Iași cu 78·77 față de 73·75 cotarea din Ianuarie. Tîrgul de acțiuni încă este în urcare pe toată linia.

*

Stadiul regulării valutei. Lucrările pentru regularea valutei, începute înainte cu 9 ani, au ajuns deja într'un stadiu atât de înaintat, încât sunt șanse, că în anul 1902, după-ce se va fi creat și legea, care decretează și regulează plățile în aur, aceasta mare și epocală acțiune se va încheia definitiv.

Lucrările de îndeplinit în acest scop sunt înainte de toate scoaterea din circulațiune a biletelor de stat, cari formează datoria flotantă de stat, redusă în timpul dela 24 Iuliu 1894 până la finea lui Iunie 1896 dela fl. 312 milioane la fl. 112 milioane. Suma aceasta, compusă în preponderanță din bilete de stat de fl. 5—, se amortisează precum se scie, prin punerea în circulațiune a monetelor de argint de K 5— și a bancnotelor de K 10—. Monetele de K 5— sunt deja mare parte bătute și predate circulațiunii, astfel că pe calea aceasta deja s'au scos din circulațiune bilete de stat în sumă de fl. 32 milioane. Biletele de stat astfel rescumpărate se manipulează din partea băncii Austro-Ungare, deocamdată ca deposit, reprezentând în sumă rotundă 70 milioane coroane. Mai sunt a se rescumpăra așadară, prin bilete de bancă (bancnote) de câte K 10— bilete de stat în sumă de fl. 80 milioane sau K 160 milioane. Noile bancnote à K 10— vor fi gata încă în decursul verei și se vor pune în circulațiune în luna lui Septembrie. Deoarece aceste bancnote se vor libera numai în schimbul biletelor de stat de fl. 5—, iar de altă parte publicul încă se va grăbi a scăpa de biletele în valuta austriacă, nu încapă îndoială, că biletele de stat în sumă de fl. 80 milioane vor dispăre în scurt timp din circulațiune.

Făcută aceasta, mai restează schimbarea bancnotelor de fl. 10—, 100— și 1000— v. a., cu bancnote în valută de coroane, ceea-ce nu este decât o operațiune tehnică, care nu va forma nici o pedecă la decretarea plăților în numărar, fiind-că bancnotele în v. a. ale băncii Austro-Ungare încă au acoperire metalică.

○

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Berzovia“, institut de economii și credit societate pe acțiuni în Zsidovin, și-a ținut adunarea generală la 12 Martie 1901 sub presiul d-lui Alexandru Ogérlaci, fiind notar d-l Iosif Șest, iar verificători ai procesului verbal d-nii Achim Cioca și Petru Stiopu. Prezenți au fost 35 acționari, reprezentând 504 acțiuni cu 170 voturi.

Impărțirea profitului net de K 7228·19 s'a făcut astfel: Dividendă și supradividendă K 5600—. Fondului de rezervă K 1600—. Scopuri filantropice-culturale K 28·19. Impărțirea sumei destinată spre scopuri filantropice culturale s'a încredințat direcțiunii. Dividenda fixată cu 8% = K 4— de cupon se plătesce cu începere dela 1 Maiu 1901.

În direcțiune s'au ales în locul d-lor Daniel Popoviciu și Nicolae Șest, d-nii Maxim Clepan și Nicolae Chincea.

*

„Comoara“, institut de credit și economii societate pe acțiuni în Comoriște, și-a ținut adunarea generală la 28 Martie 1901 sub presiul d-lui Iacob Molin, fiind notar d-l Achim Dabici, iar verificători ai procesului verbal d-nii Ioan Balan și Adam Bolovegia. Prezenți au fost 19 acționari, reprezentând 169 acțiuni cu 169 voturi.

Impărțirea profitului net de K 1612·36 s'a făcut astfel: Fondului de rezervă K 600—. Dividendă K 800—. Tantieme direcțiunii K 100—. Tantieme comitetului de supraveghiere K 80—. Scopuri filantropice culturale K 32·36. Suma de K 32·36 pentru scopuri filantropice culturale s'a lăsat la dispozițiunea direcțiunii. Dividenda fixată cu 8% = K 3·20 de cupon se plătesce cu începere dela 1 Maiu 1901.

*

„Fortuna“, institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Rodna veche, și-a ținut adunarea generală la 3 Martie 1901 sub presiul d-lui Gerasim Domide, fiind notar d-l Nicolae Mureșan. Prezenți au fost 38 acționari, reprezentând 519 acțiuni cu 262 voturi.

Impărțirea profitului net de K 8220·58 s'a făcut cum urmează: Dividendă și supradividendă K 3600—. Fondului de rezervă K 2211·38. Scopuri filantropice-culturale K 683·96. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 985—. Repurtat în contul anului 1901 K 740·24. Suma destinată spre scopuri filantropice culturale se distribuie prin direcțiune scoalelor din împrejurime, tinerimei universitare române dela scoalele înalte și la mai multe reuniuni și fundațiuni filantropice românesce. Dividenda fixată cu 9% = K 4·50 de cupon se plătesce cu începere dela 1 Maiu 1901.

În direcțiune s'au reales d-nii: Gerasim Domide, Nicolau Mureșan, Zagyva Mihály, Pamfilii Grapini și Lazar Aram, iar în comitetul de supraveghiere d-nii: Leontin Pop, Cosma Cotul și Silvestru Mureșan.

*

„Furnica“ cassă de economii, societate pe acțiuni în Făgăraș, și-a ținut adunarea generală la 17 Aprilie 1901 sub presiul d-lui Iacob Macaveiu, fiind notar d-l Ioan Dejenariu, iar verificători ai procesului verbal d-nii Dr. Ioan Turcu și Leon Solomon. Prezenți au fost 14 acționari, reprezentând 203 acțiuni cu 203 voturi.

Impărțirea profitului net de K 20,394·63 s'a făcut cum urmează: Dividendă și supradividendă K 8400—. Fondului de rezervă K 3000—. Fondului de rezervă special K 3500—. Scopuri filantropice-culturale K 1200—. Tantieme direcțiunii și funcționarilor K 1727·35. Amortisare din prețul caselor K 567·28. Fondului de pens. al funcționarilor K 2000—. Suma destinată spre scopuri filantropice culturale s'a împărțit astfel: Scoalei rom. confesionale gr. or. K 600—. Scoalei rom. confesionale gr. cat. K 600—. Dividenda fixată cu 7% = K 28— de cupon se plătesce îndată după adunarea generală.

În direcțiune s'au ales d-nii Nicolau Garoiu, Iuliu Dan și Maximilian Recian, iar în comitetul de supra-

veghiare d-nii: *Iosif Lissai, Gerasim Grama, Gavrilă Cornia, Ioan Ghimbășanu și Valeriu Popa Comsia.*

*

Societatea de împrumut și păstrare în Feldru (Földra, cottul Bistrița Năsăud). Societatea aceasta, despre activitatea căreia de vr-o câți-va ani încoace n'a pătruns nimic în publicitate, își publică încheierea anuală pro 1900 într'un mod de tot defec-tuos. *Bilanțul* conține la active următoarele: Capital elocat K 9199'34 și Restul cassei cu finea an. 1900 K 199'33; pasivele au următoarele poziții: Capital fundamental K 6287'60 și Depozite K 3111'07. To-talul activelor este de K 9398'67; despre eventualul profit curat sau pierdere nu se face nici o amintire în bilanț. Afară de bilanț socotelile de încheiere mai conțin un „*Conspect de venit pe 1900*“, care arată sub titlu: *Câștig* K 1139'01 și sub titlu *Pierdere* tot K 1139'01; ar rezulta prin urmare că nu s'a realizat nici câștig curat, nici pierdere curată. În privința aceasta însă ne deslușesce raportul direcțiunii către adunarea generală, în care se arată că între membrii se distribue suma de K 516'24, compusă din K 345'24 și K 171— considerate între pierderile conspectului de venit sub titluri: Interese după capit. fundamental și dividende pro 1900. Pe viitor ar fi consult ca la încheierea anuală să se ia de model încheierea altor institute, căci în forma actuală socotelile acestei so-cietăți se presintă prea necorrespunzătoare.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Pe baza rapoartelor intrate până la 15 Aprila a. e., ministerul de agricultură a publicat următorul expozeu despre starea semănăturilor și a situațiunii agricole: În jumătatea primă a lunii Aprila a fost timp schimbăcios și cu toane. A ploat, și la munte a nins adeseori. S'a simțit lipsa de un timp mai dulce la semănăturile de toamnă și la cele de primăvară, ce au fost în incoltire. În urma timpului rece și în preponderanță vântos semănăturile se des-voaltă numai cu încetul... Cu toate aceste starea *grânelor și secărilor de toamnă* — deși aceste în multe locuri s'au îngălbinat — în general este indestulitoare, în unele locuri foarte bună. O parte a *semănăturilor de rapiță* a degerat în timpul iernii; ceea-ce a rămas se află în stare bună și în multe locuri deja înflorește. Vermii și cu deosebire purecii au nimicit sporadic rapița. Lucrările agricole sunt în curgere în toată teara... Se ară, samână și se lucră în vii și grădini. Vermii și șoarecii fac pagube semănăturilor din unele părți ale țării... Semănăturile de toamnă, inclusive *orzul și ovésul*, în cele mai multe regiuni ale țării s'au sfârșit; parțial s'a început și semănatul *cucuruzului și pusul crumpenelor*. *Napii* încă s'au semănat în multe locuri. *Tăbăcul* se desvoaltă bine în straturile calde; totuși ar fi de dorit pentru el cum și pentru toate plantele o temperatură primăvăritică, dulce. Desvol-tarea *plantelor de nutreț artificiale* este favorabilă... În urma timpului rece creșterea ierbii din *fâneațe și pășuni* nu este pretotindenea indestulitoare. *Vitele* pot deja pasce, dar află numai puțină iarbă, ceea-ce este păgubitor, pentru-că provisiunile de nutreț în multe locuri s'au consumat aproape cu totul. Peste tot, și cu deosebire în regiunile mai ridicate, nutrețul uscat este scump. Starea vitelor totuși este indestulitoare. —

Tăiatul *viței de vie* se face în o parte mare a țării. În unele părți se aud plângeri asupra stricăciunii ce-viile au îndurat din cauza frigului, totuși ele nu sunt așa însemnate, precum se crede. Floarea bogată a *pomilor* ar pute fi influințată în mod păgubitor prin o răceală îndelungată. În unele părți ale țării a căzut brumă.

*

Proiect de lege pentru stupărit. Ministrul de agricultură pregătește o acțiune mai mare în fa-vorul stupăritului, și anume în două direcțiuni. Se lucrează un *proiect de lege* despre exercitarea stupă-ritului și despre protejarea lui, care se va da spre opinare unui consiliu de experți. Afară de aceasta la *Gödöllö* se înființează un institut de stupărit în stil mai mare, a cărui organizare este în curgere. În acest institut se vor face experiențe cu toate metodele de stupărit, începând dela cele mai primitive până la cele mai perfecționate. Acest institut va fi centrul și organizatorul stupăritului regnicolar. De aici se vor pute trage toate deslușirile și îndrumările necesare în chestia stupăritului. Aici se vor face experimente cu inovațiuni privitoare la stupărit. La acest institut se vor ține în fiecare an cursuri gratuite de stupărit de câte 4 săptămâni cu învățătorii și preoții sătesci, cari sub durata cursului vor avé întreagă provisiunea în mod gratuit.

*

Importul viței de vie în comitatul Sibiiu.

În comunele, ale căror vii nu sunt molipsite de filo-xeră, importul viței din alte comitate este interzis cu totul. Vița importată va fi arsă, cea deja plantată se va scoate și locul va fi desinfectat pe spesele proprie-tarului. Unde viile sunt molipsite de floxeră se con-cede importarea viței cu condițiunea, ca să fie însoțită de un certificat dela primpretorul respectiv.

DIN REUNIUNI.

„*Reuniunea econ. din Orăștie*“ a ținut o nouă prelegere economică în Berii la 24 Martie a. e. Erau de față preste 100 de bărbați economi, îm-preună cu preotul, învățătorul, etc. Adunarea a des-chis'o dl Daniil David, membru în comitetul reuniunii. Dl Ioan Moța a vorbit apoi despre foloasele mașinilor agricole în economie.

*

Stipendii pentru învățăceii de meserii.

Comitetul „Asociațiunii pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români din Brașov“ publică concurs cu termenul până la 1 Maiu n. 1901 pentru 11 stipendii de câte 40 cor. pe seama ucenicilor români din Bra-șov dela ori-ce fel de meserie. Condițiunile sunt: cer-tificat de botez, contractul încheiat cu măestrul unde e aplicat, atestat de paupertate și atestat de bună conduită dela măestrul.

*

Expoziții agricole. „*Reuniunea agricolă sud-ungară*“ va aranja o expoziție împreună cu tîrg de vite, cai și vin în Timișoara dela 26—30 Maiu a. e. Membriilor reuniunii, cari se interesează de această expoziție, la cerere, li se va trimite programa expoziției.

„*Reuniunea regnicolară de agricultură*“ va aranja o expoziție regnicolară la Pojon în toamna an. 1902.

ÎNVEȚĂMÎNT.

La încheierea prelegerilor populare. Ministerul ung. de agricultură a introdus înainte de 10 ani prelegerile populare țărănești, ce se țin în timpul iernii. În foile maghiare și germane se găsesc nenumărate dări de seamă despre decursul, rezultatul și alte împrejurări referitoare la aceste prelegeri, cari se țin an de an în sute de comune prin prelegători ambulanti. De obicei pe urma acestor prelegeri este pregătit terenul și pentru deschiderea cursurilor de câte 6 săptămâni, împreunate cu exercitarea unor rami mai ușori din industria de casă și agricolă. Astfel de cursuri s'au ținut mai multe și în părțile ardeleni cu rezultate îmbucurătoare. La cel din Luna săsească s. e. au participat dela început 20 țărani, al căror număr mai târziu s'a ridicat la 30. Ei au gătit în timpul cursului: 2 care de boi complete, 2 grape, 4 juguri, 6 toporiște de coase, 30 furci, 8 leuce, 20 greble, 4 tânjeli, 4 ruți de car, etc. Dece din participanți au eșit meșteri în toată forma. Se fac observări, că nu se află la îndemână rachite și papură pentru confecționarea de corfe, coșnițe de stupi, coșuri de căruțe ș. a. și că astfel ar trebui să se pună pond mai mare pe îngrijirea locurilor din câmpie din punct de vedere a cultivării papurei și pipirigului, iar în alte regiuni să se dea mai bună îngrijire cultivei răchitelor. Aceste sunt chestii, cari trebuie să ne intereseze mai deaproape și pe noi, și de aceea atragem atențiunea publicului nostru cetitor asupra lor.

Conferințe economice în Tohanul vechiu.

Sub conducerea președintelui său, a d-lui paroh Moise Brumboiu, agentura Asociațiunii din Tohanul-vechiu a ținut și în părăsemile acestui an mai multe conferințe publice foarte bine cercetate de popor. Ântaia conferință s'a ținut în 10 Martie d. a. A vorbit d-l președinte despre: „Despre grădinile de legumi și cultivarea legumilor“. În 17 Martie a ținut a II conferință d-l Dum. Pop, inv. și cassar al agenturei „Despre cultivarea pomilor și despre altoit“, arătând în praxă cum trebuie făcută altoirea. În 24 Martie au vorbit d-l vice-notar George Oprea: „Despre testamente, inventare și cassa muncitorilor“, iar d-l Nicolae Voda, inv. și notar al Agenturei „Despre cultivarea lucernei, trifoiului și napilor de nutreț“. În 7 Aprile au vorbit d. învățătoare Silvia Chirilă „Despre chemarea femeii române“, d-l Nicolae V. Pop „Despre măestrii și îmbrăcișarea lor“ și d-l vice-notar George Oprea „Despre poliția de câmp, intimări și legea școlară“.

Cursuri economice pentru învățătorii dela scoatele economice de repetiție se vor ținé anul acesta în: Ada, Geoagiu, Csákovár, Ciaba, Hodmező-Vásárhely, Iászberény, Karczag, Komárom, Kecskemét, Lugos, Sân-Miclăușul-mare, Rimaszombat, Szabadka și Szentimre. Fie care curs durează dela 15 Iulie până la 15 August și la fiecare vor fi primiți câte 20 învățători, primind fiecare în total câte un ajutor de K 100. Cei-ce au participat deja la un astfel de curs nu vor mai fi primiți. Petițiile se înaintează ministrului de agricultură prin mijlocirea inspectorului școlar reg.

Ajutoare pentru meseriași. Camera comercială și industrială din Brașov a publicat concurs cu termenul până la 31 Maiu 1901 (12 oare din Ți) pentru

2 ajutoare de câte K 600 pe sama meseriașilor, cari doresc a se perfecționa în străinătate. La aceste ajutoare pot reflecta tinerii născuți în comitatele: Brașov, Făgăraș, Sibiiu și Târnava mare. Petițiunea trebuie să fie provădută cu timbru de K 1 și în ea să se arete: numele, locuința, starea familiară, bransa aleasă, planul precis al călătoriei sale pentru perfecționarea mai departe, și cunoștința limbilor. Să se alature: atestat de botez, despre ocupațiunea sa de până acum, despre școalele absolvate și atestat de moralitate. În fine petentul are să declare că, după călătoria sa de experință, își va practica meseria în patrie, și nu în străinătate. În cas contrar va trebui să replătească ajutorul primit.

Calendarul săptămânei.

(28 Aprile — 4 Maiu st. nou.)

Ți	Cal. Greg.	Cal. Iulian
Dum.	28 Vitalis	15 S. M. Aristarch.
Luni	29 Peter M.	16 Muc. Agapia și Irina
Marti	30 Catarina	17 Cuv. Păr. Simeon
Merc.	1 Maiu Filip	18 Cuv. Păr. Ioan
Joi	2 Atanasiu	19 C. P. Ioan dela Peșteră
Vineri	3 Aflar. Crucii	20 C. Teod. Trichina
Sâmb.	4 Florian	21 S. M. Ianuarius

Trageri la sorti.

Maiu 1: Losuri de Stat 1860 de 5% (tragere de numeri). — Losuri Crucea roșie italiană (trag. de premii și amort.) — Losuri Braunschweig (tr. de serii). — Losuri Bavaria 4% (trag. de premii). — Losuri Finlandeze (trag. de câștig).

Maiu 5: Seris. fone. cu premii Bodeneredit aust. 3%, em. II (tr. pr. și am.)

Scadența cupoanelor.

Maiu 1: Rentă com. 4 $\frac{1}{10}$ % bilete, val. fl. 2-10. — Losuri de Stat din 1860 de 5% val. fl. 2— și fl. 10—. — Oblig. rurale ung. și Croato-Slav. 4%, val. fl. 2—. — Prior. pentru navig. dunăreană 4% val. Marce 8—. — Priorit. Nordwestbahn aust. Lit. B. 5% val. fl. 5—. — Prior. oblig. C. f. de St. aust. 3, 4 și 5% aur, val. M. 3, 8 și 10. — Prior. Südbahn. 4% în marce, val. M. 8—. — Seris. fone. Banca Anglo-aust. 4 $\frac{1}{20}$ % val. fl. 2-25. — Seris. fone. Bodeneredit Sibiiu 6%, val. fl. 3—. — Seris. fone. Sparcassa Sibiiu em. III 5% val. fl. 2-50. — Ser. fone. Inst. híp. ung. 4% val. fl. 2—. — Ser. fone. Banca centr. híp. ung. 4% și 4 $\frac{1}{2}$ %, K 2— și 4-50. — Ser. fone. Cassa de păstr. Budapestană 4% și 4 $\frac{1}{2}$ % K 4 și fl. 2-25. — Seris. fone. Banca hipot. ung. Bpesta 4 $\frac{1}{2}$ % fl. 2-25. — Ser. fone. Cassa de păstr. Timișoara 4 $\frac{1}{2}$ % și 5% fl. 2-25 și 2-50. — Ser. fone. Inst. de credit fonciar regnic. ung. 4 $\frac{1}{2}$ % fl. 2-25. — Ser. fone. Banca ung. agrară și de rente 4 $\frac{1}{2}$ % fl. 2-25.

Tîrgurile (Bâlcuirile).

(17—23 Aprile st. v.)

Aprile 17. Șinea veche.¹ 18. Bandul de Câmpie.³ Cacova¹ (până în 19-lea). Cason. Dicio-Sân-Martin.³ Ghiergio-Ditru. Iara.¹ Iliేశfălu în Săcuime. Jucul de jos (până în 20-lea, tîrg de oi). Orșova (până în 20-lea). Sepsi-Sân-Georgiu (până în 19-lea). Teaca.² Voitec. 19. Caransebeș (până în 22-lea). Covasna. Honda.¹ 20. Cernatu. Ciozven.¹ Ciuc-Sân-Mărtin.³ Idvor. Lugoj (până în 22-lea). Sibiiu (2 Țile mai înainte tîrg de cai, 2 Țile înainte de aceasta tîrg de vite cornute). 21. Lugoș³ (15—18 tîrg de oi). Lupșa. Pecica maghiară (până în 23-lea). Rodna veche. Székely-Cristur. 23. Agârbici.² Canija turcească. Caplna. Cubin. Geoagiu de jos.² Gôrgény. Jibău.¹ Kecskemét (până în 23-lea). Moldova nouă. Segedin (2 Țile înainte tîrg de rimători). Voila.³

⁰ = în aceeași Ți și tîrg de vite, ¹ = 1 Ți, înainte tîrg de vite. ² = 2 Țile înainte tîrg de vite, etc.

